

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 18.12.2007
KOM(2007) 808 slutlig

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

FINANSIELL UTBILDNING

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

FINANSIELL UTBILDNING

1. INLEDNING

Finansiell utbildning ger privatpersoner bättre möjligheter att förstå finansiella produkter och begrepp och utveckla de färdigheter som krävs för att förbättra deras ”finansiella förståelse”, dvs. att vara medvetna om finansiella risker och möjligheter och fatta välgrundade beslut i valet av finansiella tjänster. Det är fråga om ett livslångt lärande. Finansiell utbildning är ett komplement till åtgärder som syftar till att säkerställa att konsumenterna ges korrekt information, konsumentskydd och rådgivning¹. Sammantaget bidrar denna politik till att ge konsumenterna förmåga att själva kunna fatta de beslut som bäst passar deras respektive finansiella situation.

I ett flertal internationella undersökningar har det konstaterats att konsumenter i allmänhet har dålig förståelse av finansiella frågor och grundläggande ekonomiska samband. Samtidigt blir utbildning för medborgarna i finansiella frågor allt viktigare i takt med att innovation och globalisering ökar utbudet av de finansiella tjänster samtidigt som de blir allt mer komplexa. De aktuella svårigheterna på marknaden för högriskbolån ("sub-prime mortgage market"), där många konsumenter har tagit på sig inteckningslån som de inte klarar av att betala tillbaka, delvis för att de inte förstått produktens utformning, utgör en påminnelse om problemets omfattning. Medlemsstaterna bör spela en central roll, samtidigt som EU kan bistå dem.

Vikten av god finansiell utbildning har erkänts både på global nivå och EU-nivå, däribland i vitboken om politiken för finansiella tjänster (2005-2010)², grönboken från maj 2007 om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag³, ekofinrådets slutsatser från den 8 maj 2007 och Europaparlamentets resolution om politiken för finansiella tjänster⁴, som antogs i juli 2007. Frågan om finansiell utbildning togs även upp i ekofinrådets slutsatser av den 8 maj 2007, i vilka rådet uppmanar medlemsstaterna att betydligt öka ansträngningarna att göra hushållen mer medvetna om behovet av riktig information och utbildning, i förening med den finansiella sektorns eget ansvar och initiativ där så är lämpligt, för att hushållen ska bli bättre rustade att förstå finansiell information samtidigt som ett adekvat skydd för investerarna bibehålls.

¹ Konsumentinformation och konsumentskydd är centrala begrepp i EU-lagstiftningen om finansiella tjänster. Som exempel kan nämnas direktivet om marknader för finansiella tjänster (MifID) som innehåller bestämmelser om skydd för investerare, den pågående översynen av direktiven om fondföretag, bl. a. det om förenklade prospekt, direktiven om konsumentkrediter, distansförsäljning av finansiella tjänster och försäkringsförmedlare och förslag som lagts fram i vitboken om hypotekslån, som är avsedda att göra det möjligt för konsumenter att fatta välgrundade beslut när de köper en finansiell produkt. Kommissionen avser att under 2008 genomföra en sektorsövergripande undersökning för att bedöma om informationskraven i EU-lagstiftningen om finansiella tjänster är väl avvägda och konsekventa, vilket också granskas i utvärderingar av de relevanta särskilda bestämmelserna.

² KOM(2005) 629.

³ KOM(2007) 226.

⁴ P6_TA-PROV (2007) 0338 A6-0248/2007.

Finansiell utbildning har i kommissionens rapport om en inre marknad för framtidens Europa⁵ beskrivits som ett viktigt inslag i dess ansträngningar att säkerställa att den inre marknaden kan erbjuda Europas medborgare direkta fördelar, särskilt genom att inte enbart göra det möjligt för dem att leta upp de bästa finansiella tjänsterna, antingen i deras egen medlemsstat eller i någon annan medlemsstat, utan också att tillägna sig vissa grundläggande kunskaper i privatekonomiska frågor.

Detta meddelande syftar till att hjälpa intressenter att utveckla program för finansiell utbildning genom att:

- skapa ökad medvetenhet om behovet att vidta åtgärder för att höja den låga utbildningsnivån när det gäller finansiella frågor,
- uppmuntra och främja förmedlande av finansiell utbildning av hög kvalitet inom EU, vilket även inbegriper att dela med sig av bästa praxis, och
- utveckla vissa praktiska hjälpverktyg för att uppnå dessa målsättningar.

2. DEN ÖKANDE VIKTEN AV FINANSIELL UTBILDNING

Den finansiella tjänstesektorn är stadd i snabb förändring. Innovation och globalisering ger enskilda tillgång till ett allt större urval av produkter och tjänster som är anpassade till en rad olika behov och situationer. Teknologiska framsteg, nya elektroniska distributionskanaler och integration av finansiella marknader har vidgat det spektrum av tjänster som erbjuds och möjligheterna att få tillgång till dem. För många medborgare är emellertid produkterna i sig komplicerade och deras framtida resultat svåra att bedöma. Problemet med asymmetrisk information är fortfarande betydande: även tämligen okomplicerade finansiella produkter kan upplevas som ganska svårbegripliga för en genomsnittlig medborgare med begränsad eller obefintlig finansiell utbildning. Resultaten av aktuella enkäter visar omfattningen av de problem konsumenterna möter.

- **Privatpersoner tycker att det är svårt att förstå finansiella frågor:** De upplever i allt större utsträckning att de saknar vissa väsentliga färdigheter för att hantera och förstå finansiella frågor. Detta kan få betydande konsekvenser för deras förmåga att kommunicera med leverantörer av finansiella tjänster och få bästa möjliga villkor. I en ungersk enkät drogs slutsatsen att konsumenter inte var bekanta med grundläggande ekonomiska termer, 70 % av de svarande kände exempelvis inte till vad termen inflation betydde⁶. En enkät som genomfördes i Frankrike, Spanien och Italien visade att en stor andel av personer med låga inkomster varken fäste vikt vid skillnader i avgifter och villkor mellan finansiella institut eller hade förmåga att utvärdera dem⁷.

⁵ KOM(2007) 724, SEK(2007) 1520.

⁶ Gecser, Presentation i 8 steg om att lära unga ungrare att spendera sina pengar på ett intelligent sätt, "Financial Capability Conference", Bryssel den 28 mars 2007.

⁷ Nieri, Access to Credit: the Difficulties of Households, New Frontiers in Banking Services: Emerging Needs and Tailored Products for Untapped Markets", Springer Verlag: Berlin, 2006.

- **Privatpersoner överskattar ofta sin förmåga att förstå finansiella tjänster.** Konsumenter förväntas inte vara mottagliga för finansiell utbildning om de inte inser att den är relevant för dem. Ett första steg är därför att höja medvetenheten bland personer ”som inte är medvetna om vad de inte vet” om finansiella frågor. Tillfrågade i enkäter i USA uttryckte självförtroende om sin förmåga att förstå finansiella frågor, men visade, när de testades, endast prov på en begränsad förståelse. I en australisk enkät var det bara omkring en fjärdedel som förstod uttrycket ränta på ränta⁸ trots att två tredjedelar av de tillfrågade ansåg att de förstod finansiell information⁹.
- **Många privatpersoner lyckas inte planera inför framtiden eller välja produkter som passar deras behov.** Detta innebär att de i mycket högre utsträckning riskerar att bli skuldsatta och få svårigheter om deras personliga förhållanden förändras (t.ex. till följd av en makes/makas bortgång, skilsmässa eller perioder av arbetslöshet). Det gör det också svårare för enskilda att säkerställa en tillfredsställande levnadsstandard som pensionärer. En enkät i Storbritannien gav vid handen att det i alla inkomstskikt finns många människor som inte planerar för framtiden och att 70 % inte har några reserver för att täcka en oväntad inkomstminskning¹⁰.

Konsumenter är emellertid villiga att lära mer om finansiella frågor. Trots omfattande bevis på att den finansiella utbildningsnivån är låg, finns det bland konsumenterna en ökande medvetenhet om att det kommer att bli allt viktigare för dem och deras familjer att förstå finansiella frågor. En undersökning som kontokortsföretaget VISA gjorde visade att föräldrar rangordnade utvecklande av goda personliga finansiella färdigheter som näst viktigast efter främjande av personlig säkerhet¹¹.

3. EKONOMISK OCH SOCIAL NYTTA AV ATT ERBJUDA FINANSIELL UTBILDNING

Tillhandahållandet av en lämplig nivå av finansiell utbildning till medborgarna i alla stadier i livet kan vara till nytta för personer i alla åldrar och inkomstnivåer. Det har också fördelar för ekonomin och för samhället i stort. Finansiell utbildning bör naturligtvis ses som ett komplement till ett fungerande konsumentskydd och ett ansvarsfullt beteende från leverantörerna av finansiella tjänster. Den kan absolut inte ses som den enda lösningen när det gäller att åtgärda det asymmetriska informationsförhållandet mellan konsumenter och tjänsteleverantörer.

3.1. Fördelar för privatpersoner, samhället och ekonomin

Fördelar för privatpersoner

Finansiell utbildning kan hjälpa barn att förstå pengars värde och lära dem något om budgetering och sparande. Den kan ge studenter och ungdomar viktiga färdigheter för ett oberoende liv, exempelvis för att kunna sköta och återbetala studielån. Den kan ge stöd till vuxna för att kunna planera viktiga händelser som husköp eller föräldraskap. Den kan hjälpa medborgare att göra mer välavvägda finansiella avsättningar för oförutsedda situationer, göra kloka investeringsval och spara till pensionen. Den kan hjälpa människor att undvika att bli

⁸ ANZ Banking Group, ANZ Survey of Adult Financial Literacy in Australia, 2003.

⁹ Mandell, *Personal Finance Survey of High School Seniors*, The Jumpstart Coalition for Personal Financial Literacy, 2004.

¹⁰ Financial Services Authority, *Financial Capability in the UK: Establishing a Baseline*, 2006.

¹¹ The Jumpstart Coalition for Personal Financial Literacy, *Making the case for financial literacy*, 2007.

offer för betalningsbedrägerier. Människor som förstår finansiella frågor gör ett bättre val av finansiella tjänster som är anpassade till deras särskilda behov och tenderar i större utsträckning att lyssna på riskvarningar från tillsynsmyndigheter. De tenderar i mindre utsträckning att köpa produkter som de inte behöver, bli uppbundna till produkter som de inte förstår eller ta risker som kan få dem att hamna i finansiella svårigheter.

Fördelar för samhället

Efterverkningarna av finansiell utbildning omfattar mycket mer än den enskilda personen och ger även fördelar för samhället i stort. Den kan medverka till att hantera problem med finansiell segregering: De som har tagit del av någon form av utbildning i finansiella frågor är mycket mer benägna att vända sig till den reguljära finansbranschen och inte bli utlämnade åt dyra och riskabla perifera tjänsteleverantörer eller ockrare. En sådan utbildning kan uppmuntra medborgare, även låginkomsttagare, att planera och spara en del av sina inkomster. Den kan medverka till att utveckla de färdigheter som krävs för att forma framtida finansmän.

Fördelar för ekonomin

Finansiell utbildning kan bidra till finansiell stabilitet genom att hjälpa konsumenterna att välja lämpliga produkter och tjänster, leda till lägre andel betalningsförsummelser, exempelvis på lån eller hypotekslån, och mer diversifierade och därför säkrare sparprodukter och investeringar. Detta kan medverka till att förhindra, eller åtminstone mildra, situationer liknande dem som setts på marknaden för högriskbolån i USA under 2007, med dess vidare återverkningar på globala finansiella marknader. Finansiellt utbildade medborgare, med förmåga att välja ut bättre, billigare och lämpligare produkter och tjänster, kan göra finansbranschen mer effektiv och förbättra den ekonomiska välfärden genom att främja ökad konkurrens, sporra till innovation och kräva förbättringar i fråga om kvalitet och riskspridning. Medborgare som blir säkrare när de investerar kan förse kapitalmarknaderna med mer likviditet, som kan kanaliseras till finansiering av småföretag i EU, en mycket viktig faktor för att stödja tillväxt och sysselsättning. Välorganiserade och finansiellt kunniga konsumentorganisationer kan också utgöra en politisk motvikt i arbetet på att utforma regler och därigenom minska sannolikheten för att finansbranschen helt tar över regelutformningen. Finansiell utbildning har därför stor potential att se spridningseffekter på den ekonomin i stort.

Finansiell utbildning kan stärka konsumenternas förmåga att aktivt söka efter de produkter som bäst passar deras behov, oberoende av var leverantören av finansiella tjänster är etablerad, och på så sätt ta vara på de möjligheter som den inre marknaden erbjuder. Omvänt kan en ökad förmåga att förstå finansiell information liksom kunders ökade villighet att skifta mellan olika leverantörer, göra det mer attraktivt för finansiella tjänsteleverantörer att gå in på nya marknader i andra medlemsstater och öka den gränsöverskridande verksamheten.

3.2. Tillhandahållande av finansiell utbildning inom Europeiska unionen

Två aktuella omfattande undersökningar som finansierats av Europeiska unionen¹² ger en översikt över de olika initiativ för finansiell utbildning i EU som medlemsstaterna infört:

¹² *Observatoire du Crédit et de l'Endettement et al, FES - Better access to financial services and financial education (2007), Report of the survey on Financial Education, April 2007 and Evers & Jung, Survey on Financial Literacy Schemes in the EU-27, November 2007.*

- Finansiell utbildning erbjuds av en lång rad aktörer, från finansiella tillsynsmyndigheter till byråer för främjande av läskunnighet bland vuxna, skuldrådgivningsmottagningar, socialarbetare, branschorganisationer inom finanssektorn, organisationer för mikrolån, konsumentföreträdare, utbildningsmyndigheter, enskilda finansföretag, bostadsbolag m.m. Nationella myndigheter (ministerier, finansiella tillsynsmyndigheter, centralbanker osv.) är de främsta initiativtagarna till program som finns i 11 medlemsstater.
- Tillhandahållande av finansiell utbildning förefaller vara särskilt utbrett i vissa EU-medlemsstater, däribland Storbritannien, Tyskland, Österrike, Nederländerna och Italien. I många andra medlemsstater, exempelvis Grekland, Bulgarien och Lettland, är sådan verksamhet begränsad eller obefintlig.
- Det vanligaste gemensamma ämnet för finansiella utbildningsprogram är grundläggande penninghantering ("money basics"), exempelvis hur man använder ett bankkonto. Därefter följer budgetering, bland annat om att sköta dubbel bokföring. Frågor om investeringar, sparande och pensioner, försäkringar och riskhantering kommer längre ned på listan, vilket tyder på att dessa kan vara områden som kräver större uppmärksamhet i framtiden.

Programmets inriktning och målgrupper fördelas jämt mellan program som riktar sig till barn och ungdomar och program som riktar sig till vuxna. Endast ett fåtal program tycks vara inriktade på en mer specifik publik, som exempelvis förtidspensionerade, kvinnor, etniska minoriteter och låginkomsttagare.

3.3. Utvärdering av positiva effekter av finansiella utbildningsinitiativ

Eftersom förändringar i beteende bara blir märkbara på lång sikt har relativt få utvärderingar av vinsterna av finansiella utbildningsprogram genomförts. Tillgängliga statistiska uppgifter, som exempelvis konsumentkreditvolym, antalet betalningsförsummelser, konsumentklagomål och förändringar i sociala utgifter för skuldförlikning kan endast vara av begränsat värde för att bedöma huruvida finansiell utbildningsinitiativ direkt har bidragit till beteendeförändringar på dessa områden. Det är svårt att skilja mellan effekten av ett finansiellt utbildningsprogram, ökat marknadsinflytande som exempelvis sysselsättningsgrad, löneinflation, finansiell innovation osv. och de personliga och miljömässiga förhållanden som påverkar den enskildes beteende.

Därför tenderar utvärderingar att rikta in sig på deltagande i individuella finansiella utbildningsprogram. Dessa använder mått som exempelvis ökning av antalet deltagare, antal efterfrågade publikationer, antal besök på webbplatsen, presstäckning, antal mottagna förfrågningar osv. Ett effektivt redskap som används av en del leverantörer av finansiella utbildningstjänster, även av medlemsstater, som ett mått på nyttan är s. k. baseline-undersökningar. Dessa ger en ögonblicksbild av befolkningens förmåga att förstå finansiell information, kan vara till hjälp för att ange prioriteringar och underlättar övervakningen av framstegen efter en viss bestämd tid.

Flera försök har också gjorts för att undersöka beteendeförändringar som kan vara ett resultat av finansiell utbildning.

- Utvärderingar av ett finansiellt utbildningsprogram på arbetsplatsen i Storbritannien visade att 82 % avsåg att vidta åtgärder (som exempelvis att bidra till en frivillig pensionsplan eller betala av skulder) som ett resultat av deras deltagande i seminarierna. När de kontaktades 3 månader senare hade 60 % av de deltagande redan satt dessa planer i verket¹³.
- Forskning i USA har visat att medverkan i pensionsseminarier i allmänhet leder till en väsentligt högre anslutningsgrad och högre bidrag till frivilliga tjänstepensionsordningar¹⁴. Annan forskning har också visat att de kan påverka ackumuleringen av både nettotillgångar och bredare mått på förmögenhet¹⁵.
- Forskning om effekten av rådgivning före husköp på låntagare med låga inkomster i USA har påvisat att potentiella låntagare som får denna rådgivning före köpet i genomsnitt uppvisar 13 % lägre betalningsförsummelse¹⁶.

Dessa exempel visar den positiva beteendeförändring som deltagande i finansiella utbildningsprogram kan resultera i. Kommissionen avser att verka för att den forskning och de utvärderingar som fram till idag finns på området offentliggörs.

4. RAM FÖR ÅTGÄRDER PÅ EU-NIVÅ

Utan att på något sätt inkräkta på medlemsstaternas ansvar för utbildningen har EU utvecklat en rad aktiviteter på området för finansiell utbildning och kan ge stöd åt intressenterna. I artikel 153 i fördraget föreskrivs vidare att gemenskapen ska bidra till att främja konsumenternas rätt till information och utbildning för att de ska kunna tillvarata sina intressen, samt anta åtgärder som understöder, kompletterar och övervakar medlemsstaternas politik på detta område. Finansiell utbildning kan också vara till nytta när det gäller att understödja den inre marknaden för finansiella tjänster genom att medverka till att göra det möjligt för medborgare att finna den mest lämpliga finansiella tjänsten för just deras behov, oberoende av var tjänsteleverantören är belägen. I detta sammanhang kan det finnas fog för åtgärder på EU-nivå.

Kommissionen har redan tagit vissa inledande mått och steg för att ta itu med frågan om finansiell utbildning. Den har upprättat en webbplats, Dolceta¹⁷, som erbjuder konsumentutbildning för vuxna. Denna webbplats, som har översatts till alla gemenskapsspråk och anpassats till särdragen i varje nationell marknad, utvecklades från början för vuxenutbildningsinstitut. En av modulerna på denna webbplats är inriktad på finansiella tjänster, med ämnen som budgetering, konsumentlån och bostadslån, betalningsmedel och investeringar.

¹³ Dredge, Presentation on Financial Capability in the workplace, Financial Capability Conference, Bryssel den 28 mars 2007.

¹⁴ Bayer, Bernheim, Scholz, The effects of financial education in the workplace: evidence from a survey of employers, juni 1996.

¹⁵ Lusardi, Saving and the effectiveness of Financial Education, Pension Research Council Working Paper 2003-14, Pension Research Council, 2003.

¹⁶ Hirad, Zorn, Empirical Evidence of the effectiveness of pre-purchase homeownership counselling, maj 2001.

¹⁷ Utveckling av konsument utbildningsverktyg för vuxna på nätet, www.dolceta.eu.

Ett annat initiativ är "Europa Diary"¹⁸, en informationsbroschyr som delas ut till gymnasieelever för att informera dem om deras rättigheter som konsument. I den finns ett avsnitt om pengar och skuldsättning som förklarar hur finansiella institut och finansiella produkter fungerar och ge tidig varning om farorna med att ta alltför mycket lån.

Kommissionen organiserade i mars 2007 en konferens om "ökad finansiell förmåga" för att uppmärksamma vikten av att tillhandahålla finansiell utbildning av hög kvalitet och erbjuda ett forum för utbyte av bästa praxis¹⁹.

I grönboken om finansiella tjänster²⁰ som riktar sig till privatpersoner och mindre företag på den inre marknaden föreslås ökade satsningar för att uppmuntra finansiell utbildning. Denna åsikt stöddes av det stora flertalet av de tillfrågade i detta samråd. Många hävdade att utbildning även i fortsättningen bör vara en angelägenhet för nationella myndigheter, och föreslog att kommissionen bör spela en roll när det gäller att samla in och sprida information om bästa praxis, samt för att utveckla icke-bindande principer för att hjälpa leverantörer av finansiella utbildningstjänster. Andra hävdade att vinsterna med finansiell utbildning bara kommer att märkas på lång sikt, och att man inte bör avleda uppmärksamheten från handfasta bestämmelser om konsumentskydd i lagstiftningen om finansiella tjänster.

5. GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER FÖR TILLHANDAHÅLLANDE AV HÖGKVALITATIVA PROGRAM FÖR FINANSIELL UTBILDNING

Kommissionens anser, baserat på sin översyn av de finansiella utbildningsprogram som redan finns i EU, att det är lämpligt att definiera vissa principer som skulle kunna vara till hjälp för offentliga myndigheter, leverantörer av finansiella tjänster, konsumentorganisationer, arbetsgivare och andra intressenter i deras ansträngningar att lansera och driva finansiella utbildningsprogram²¹. Dessa principer beaktar att det finns en stor mängd olika strategier och metoder för att utveckla en framgångsrik strategi för finansiell utbildning.

Princip nr 1: Det bör finnas tillgång till finansiell utbildning och den bör aktivt och kontinuerligt främjas i alla livets stadier.

Det bör finnas tillgång till finansiell utbildning för att möta de finansiella utmaningar som sammanhänger med verkliga händelser i medborgarnas liv, som omfattar alla åldersgrupper från ungdomar till pensionärer. Programmen bör anpassas till medborgarnas finansiella situation och kunskapsnivå när det gäller finansiella frågor.

Princip nr 2: Finansiell utbildning bör noggrant inriktas på specifika behov hos medborgarna. För att uppnå detta mål bör förhandsforskning bedrivas kring den rådande kunskapsnivån bland medborgarna om finansiella frågor för att identifiera vilka frågor som särskilt behöver uppmärksammas. Programmen bör genomföras i rätt tid och vara lättillgängliga.

¹⁸ http://ec.europa.eu/consumers/cons_info/consumer_diary_en.htm

¹⁹ En sammanfattning av konferensen och de presentationer som gjordes återfinns på följande webbplats: http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/capability/index_en.htm

²⁰ KOM(2007) 226.

²¹ *The guidelines are consistent with the OECD's 2005 Principles and Good Practices for Financial Education and Awareness, which were endorsed by all OECD members, including many EU member states (available at <http://www.oecd.org/dataoecd/7/17/35108560.pdf>).*

Finansiell utbildning bör uppfylla följande specifika behov: För de som börjar sitt yrkesliv, de arbetslösa, de som planerar att bilda familj, unga vuxna, skuldsatta osv. är det viktigt att säkerställa att programmet förmedlas på ett begripligt sätt och i ett format som kan underlätta samråd och är lättillgängligt för användaren när han eller hon har behov av den.

Arbetsgivare bör överväga hur finansiell utbildning kan förmedlas genom arbetsplatsens försorg, möjligen i samverkan med information om tjänstepensionssystem.

Princip nr 3: Konsumenter bör så tidigt som möjligt ges utbildning i ekonomiska och finansiella frågor, med början i skolan. Nationella myndigheter bör överväga att göra finansiell utbildning till en obligatorisk del av skolans kursplan.

Det är väsentligt att unga personer förvärvar grundläggande ekonomiska och finansiella kunskaper redan på låg- och mellanstadiet. Kommissionen har redan offentliggjort en rekommendation om nyckelkompetens för livslångt lärande (2006/962/EG), som stödjer utvecklingen av färdigheter som exempelvis förmågan att tillämpa matematiskt tänkande i vardagssituationer, att i stora drag förstå hur ekonomin fungerar samt förmågan att planera och styra sitt eget liv. I detta sammanhang bör nationella och regionala utbildningsmyndigheter överväga hur ekonomisk och finansiell utbildning skulle kunna inkluderas i kursplanen.

Princip nr 4: Program för finansiell utbildning bör inbegripa allmänna verktyg för att skapa ökad medvetenhet om behovet av att öka förståelsen för finansiella frågor och finansiella risker.

Konsumenter är inte alltid medvetna om att de har bristfälliga kunskaper om finansiella frågor och finansiella risker, vilket är det första steget för att vara mottaglig för utbildning på detta område. Verktyg som exempelvis frågeformulär för självbedömning och annonskampanjer om kunskaper i finansiella frågor kan hjälpa till att höja medvetenheten. Publiken skulle därefter kunna hänvisas till specifikt finansiellt utbildningsmaterial.

Princip nr 5: Finansiell utbildning som tas fram av finansiella tjänsteföretag bör tillhandahållas på ett rättvisande, öppet och objektiva sätt. Man bör vara noga med att säkerställa att konsumentintresset alltid sätts i förgrunden.

Den finansiella tjänstesektorn bör, efter samråd med företrädare för konsumenter eller investerare, uppmuntras att vidta åtgärder för att bidra till utvecklingen av finansiell utbildning och ställa sina experter till förfogande. När den tillhandahåller finansiell utbildning till allmänheten bör emellertid branschen säkerställa att en tydlig åtskillnad görs mellan allmän finansiell utbildning, information som gäller enskilda produkter och råd till en specifik kund om en given produkt eller tjänst. Särskild omsorg bör iakttas när de gäller att namnge finansiellt utbildningsmaterial, för att avlägsna alla eventuella farhågor om att dessa gränsdragningar håller på att suddas ut.

Princip nr 6: De som leder finansiella utbildningskurser bör ges tillräckliga resurser och lämplig fortbildning för att kunna genomföra finansiella utbildningsprogram med gott resultat på ett tillförlitligt sätt.

En avgörande komponent i att utveckla ett framgångsrikt finansiellt utbildningskoncept är att utveckla dem som håller i utbildningen: ”att utbilda utbildarna”. Här avses inte bara skollärare, utan också socialarbetare, banktjänstemän, frivilliga och andra personer med kundkontakt som behöver förmedla utbildning så att åhörarna får största möjliga behållning av den. Detta kommer att kräva att användbart utbildningsmaterial och användbara fortbildningsprogram tas fram.

Princip nr 7: En nationell samordning mellan olika intressenter bör främjas för att skapa en entydig definition av respektive roller, dela erfarenheter och rationalisera och prioritera resursutnyttjandet. Internationellt samarbete mellan leverantörer av utbildningstjänster bör förstärkas för att underlätta utbyte av bästa praxis.

Nationella myndigheter, leverantörer av finansiella tjänster, konsumentgrupper, utbildare och andra intressenter bör uppmuntras att samarbeta vid förmedling av finansiella utbildning. Detta skulle medverka till effektivare målsättningar, leda till en bättre täckning av olikartade målgrupper, rationalisera och prioritera resurser och uppmuntra till att i större utsträckning dra lärdom av samlade erfarenheter. På motsvarande sätt skulle samarbete och upprättande av nätverk på internationell nivå mellan praktiskt verksamma kunna lyfta fram de områden som bör uppmärksammas ytterligare samt underlätta ett utbyte av bästa praxis.

Princip nr 8: Leverantörer av finansiella utbildningstjänster bör regelbundet utvärdera och, där så krävs, uppdatera de program de utnyttjar för att anpassa dem till bästa praxis på området.

Leverantörer av finansiella utbildningstjänster bör i sina program bygga in ett inslag av löpande utvärdering av de framsteg som gjorts och huruvida målen kommer att uppnås. Om detta inte är fallet bör de överväga ändringar i programmet för att få det att överensstämma med standarder som uppnås av erkända representanter för bästa praxis.

Kommissionen uppmanar nationella myndigheter, leverantörer av finansiella tjänster, konsumentorganisationer och andra intressenter att utveckla nationella strategier för finansiell utbildning med lämpliga finansiella utbildningsprogram med avseende på de ovan nämnda principerna för finansiell utbildning.

6. PLANERADE INITIATIV OCH PRAKTISKT BISTÅND

Kommissionen anser att medlemsstaterna, ideella organisationer och leverantörer av finansiella tjänster även i fortsättningen bör ha det primära ansvaret för finansiell utbildning, men att EU kan bidra med praktiskt stöd. Kommissionen har angett att följande initiativ bör prioriteras:

- **Att inrätta ett nätverk bestående av finansiella utbildare på fältet** – att ge möjlighet att samarbeta i nätverk och lära av erfarenheter är en åtgärd som får stöd av många intressenter. För att ytterligare främja detta kommer kommissionen att inrätta en expertgrupp om finansiell utbildning med deltagande av företrädare för medlemsstaternas myndigheter (däribland utbildningsexperter), finansiella tjänsteleverantörer, konsumentorganisationer och andra grupper där så är befogat. Dess syfte kommer att vara att dela med sig av och främja bästa praxis i fråga om finansiell utbildning, bistå kommissionen med att kartlägga problem med att tillhandahålla utbildningen, ge kommissionen råd om hur de ovan nämnda principerna bör genomföras, övervaka hur finansiell utbildning förmedlas och vilka resultat som uppnås samt bidra till en utvärdering av de åtgärder som anges i detta meddelande under perioden fram till 2010. Inbjudan till intresseanmälan för detta nätverk kommer att offentliggöras i början av 2008.
- **Att erbjuda medlemsstater och privata aktörer att sponsra organiserandet av nationella eller regionala konferenser om finansiell utbildning** – de flesta finansiella utbildningsprogram har lokal, regional eller i bästa fall nationell räckvidd. Det är i vilket fall som helst nödvändigt att aktiviteter som syftar till att skapa ökad medvetenhet anordnas i så nära anslutning som möjligt till den publik de vänder sig till. Kommissionen vill bestämt uppmana medlemsstater och privata aktörer att anordna sådana aktiviteter och kan erbjuda sponsorskap och deltagande. Kommissionens medverkan är ett lämpligt tillfälle för att stödja eller uppmuntra till att starta nationella finansiella utbildningsföreläsningar, främja bästa praxis på lokal nivå och initiativ som redan påbörjats. Sådana konferenser stimulerar och lyfter fram finansiella utbildningsfrågor på den nivå där de bör lösas.
- **Offentliggörandet av en nätbaserad databas över program för och forskning om finansiella utbildningsprogram i EU** – Med utgångspunkt i resultaten från de undersökningar som nämndes i avsnitt 3.2 ovan kommer kommissionen att utveckla en nätbaserad databas över finansiella utbildningsprogram inom hela EU. Den kommer att ge information om projekt med avseende på vilket geografiskt område och vilket ämnesområde som omfattas, målgruppen och närmare kontaktuppgifter om dem som tillhandahåller utbildningen. I databasen kommer också resultaten av forskning om finansiell utbildning och förmågan att förstå finansiell information att sammanställas. Databasen syftar till att göra det lättare att inhämta information om god praxis och forskningsresultat. Kommissionen kommer att göra sitt bästa för att säkerställa att uppgifterna löpande uppdateras. För att göra denna databas mer känd hos allmänheten kommer kommissionen att offentliggöra ett löpande nyhetsbrev för att dra uppmärksamheten till nya eller särskilt intressanta tillägg till databasen. Den nätbaserade databasen kommer att bli tillgänglig under 2008.
- **Att utveckla en lärarutbildningsmodul om förmågan att förstå finansiell information** – Dolceta-initiativet har redan visat sig vara mycket användbart för att underlätta undervisning av vuxna i finansiella frågor. Kommissionen kommer att bygga vidare på detta och från och med 2008 börja utveckla en modul om finansiell utbildning för lärarutbildningsändamål. Detta projekt kommer att genomföras med hjälp av pedagoger och finansiella experter från de europeiska universitetens vuxenutbildningsnätverk. Denna Dolceta-modul kommer att förse lärare på låg- och mellanstadiet med färdiga utbildningspaket, inklusive internetutbildning, för att uppmuntra och hjälpa dem att ta med finansiella frågor i den allmänna kursplanen på frivillig grund. Allt material kommer att anpassas till de nationella kulturerna. Vid färdigställandet av denna utbildningsmodul för lärare kommer nationella utvecklingsteam, där så är möjligt, att medverka i

utbildningsaktiviteter för lärare genom att informera om konsumentutbildningsmaterial och uppmuntra lärarna att använda dem.

7. UPPFÖLJNING

Detta meddelande är ett inslag i det åtgärds paket om finansiella tjänster som anges i kommissionens rapport om en inre marknad för Europa i det tjugoförsta århundradet, vars syfte är att förbättra möjligheterna för Europas medborgare att få del av vinsterna av den finansiella marknadsintegrationen. Inriktningen av mycket av kommissionens framtida arbete på området för finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag kommer att vara att ge kunder möjlighet att göra väl underbyggda val. Ansträngningar att öka förmågan att förstå finansiell information kommer att vara en viktig del av detta arbete.

Kommissionen kommer att fortsätta att övervaka framstegen vad gäller de olika initiativ som beskrivs i detta meddelande för att kunna bedöma om de uppfyller de ovan beskrivna målen. Därutöver kommer initiativen att bli föremål för en heltäckande översyn 2010.